

Cím: ECHO OF THE FOREST

A szerző(k) és / vagy előadó(k) neve: Szabó Edina

Intézmény, kar: Eötvös Loránd Tudományegyetem, Berzsenyi Dániel Pedagógusképző Központ

Szak, specializáció, évfolyam: Képi ábrázolás, vizuális művészet, III. évfolyam

Témavezető(k) neve, tudományos fokozata, beosztása: Dr. Bordács Andrea, PhD, Németh

Lajos-díj, főiskolai docens, tanszékvezető

A munkám címe *Echo of the forest*, magyarul az Erdő visszhangja. Ez a munka egy ékszerkollekció, melynek egyik részében az otthonomhoz közel elhelyezkedő természetben fellelt dolgokat használtam fel, míg a másik felében laskagomba és micélium (gombafonal) növesztéssel kísérleteztem. A médium többnyire szerves anyagokból állt, így először csak felmerült a gondolat, mi lesz majd ezekkel a tárgyakkal, ha idővel elveszítik szépségüket és elkezdenek rohadni, bomlani, vagy bogarak és egyéb élőlények martalékává válni. Ezen gondolataim nyomán olyan kérdések foglalkoztattak, mint hogy az alkotásaimat a hagyományosan vett ékszerek fogalmával, egy szinten tudják-e a befogadók kezelni, vagy ezzel a rövid élettartammal elveszíti-e a relevanciáját a laikusok szemében. Valamint, hogy a különféle gombafajok használata, milyen elfogadást vagy ellenszenvet vált ki a közönségben.

A célom ezzel a kollekcióval, hogy bemutassak egy új perspektívát. Ahol az ékszerek relevanciáját nem a felhasznált anyag pénzübeli értéke, vagy a hosszútávú léte határozza meg, hanem a felhasznált anyag szentimentális értéke. Hozzá tevődik a tény, hogy az ékszer élettartama kifejezetten rövidebb, mint például egy nemesfém ékszeré, főleg, ha az ékszerek ki vannak téve a környezet hatásainak.

Továbbá szándékomban volt, a vadonélő gombákról szóló diskurzusba is jobban belevinni a célközönséget. Mivel úgy tapasztaltam, a személyes környezetemben lévő emberek többsége, ha a vadon termő gombákról hall vagy lát valamit, akkor a reakció sokszor negatív akár szorongást, iszonyt is felfedeztem bennük. Így szerettem volna a különböző gombafajok, mint a lilaszegélyű egyrétűtapló vagy az osztrák csészegomba felhasználásával, közelebb hozni az embereket a vadon gombáihoz és az erdőkhez, így kiépíteni a viselő és a gombák között egy erősebb kapcsolatot.

Azonkívül a gombák tágabb felhasználására is fel akartam hívni a figyelmet. Hogy ne csak ételként, méregként és orvosságként gondoljunk a gombafajokra, hanem az esztétikai és az azokat felhasználó alkotóképességükkel is foglalkozzunk. Főleg a képzőművészetben, ahol a gombák reprezentálása, több médiumban is felfedezhető, mint például az építészet, ahol a micéliumot, mint kísérleti alapanyagot használják pavilonok vagy egyéb installációk elkészítéséhez. Ide hoznám példának Bento és Vinciane Despret, *In Vivo* című installációt, ami a 2023-as 8. Velencei Építészeti Biennálén szerepelt a Belga Pavilonban. Illetve a gombák szerepe a divatban, főleg a ruhaiparban mutatkozik meg, ahol micéliumból készült bőrt készítenek és használnak, olyan cégek, mint az angolai MycoWorks, vagy a magyar Fraxinea.

Inspiráló jelleggel, hatott rám az olyan képzőművészeti munkák felfedezése, ahol a gombákat fizikai állapotukban láthatjuk, itt a művészek maguk növesztették a gombákat a műtárgyakra vagy a műtárgyakba. Ilyen művész például Nour Mobarak, aki különböző micélium kompozitokat készít, mint a Sphere Study sorozatában, amelynél műanyag labdákba helyezte a kompozitot és lepketapló spórákkal oltotta be, ami idővel lebontja a műanyag labdák falát, így a gomba átnő rajtuk. Vagy Xiaojing Yan, aki a kínai kultúrára visszatekintve, a Lingzhit az az a pezsétviaszgombát vette fókuszba és különböző antropomorf formákba töltött kompozitokat oltott be. Ahogy jobban bele merültem a témába, egyre jobban elkezdett érdekelni a gomba növesztés, ezáltal kísérleti szemponttal ezt is alkalmaztam a kollekcióban.

Tovább térve a munka folyamatom felépítésére, a kollekcióhoz az ötletet először a szokásos erdei túrázásaim és a gombászási útjaim alatt fogantatott meg. Amikor találtam egy hatalmas kidőlt fát, tele lilaszegélyű egyréttüaplóval, a taplógombák iránti szenvedélyem által szedtem egy nagy kosárral. A talált gombák textúrája és megformázhatósága ihletett meg a kollekció elkészítéséhez, és későbbi útjaim alatt az élénk vörös színű, avarban termő osztrák csészegombára is rátaláltam, amit szintúgy felhasználtam az ékszerekben. A következő fázisban ezeket a gombákat kiszárítottam. A csészegombák összehúzódtak ugyan, de megtartották a puhább textúrájukat így később könnyebb volt velük dolgozni, míg a taplóknál a belső szerkezetbeli különbségük végett, mivel egy farostos gombáról beszélünk viszonylag hajlíthatóak de egyben kemények maradtak.

A tapló és csészegomba ékszereknél, célom a darabok harmonikus összeillesztése volt, először próbáltam úgy összetenni a termőtesteket, hogy azok pórusfelülete vagy a növést jelző gyűrűk felülete érdekes alakzatokban tűnjön föl. Továbbá fontosabb motívum a vörös fonál, ezt használtam az egyes darabok díszítésére horgolás technika alkalmazásával. Ezzel is szerettem volna még közelebb hozni magamhoz és az olyan hagyományos tevékenységekhez az ékszereket, mint a horgolás vagy a varrás, ami kiskorom óta végig kísérte az életem. Ebben a részlegben elkészült egy csészegomba nyaklánc, ahol az alap drót és fonál keveréke, amellel egy tapló nyaklánc, amihez fagyöngyöket használtam fel a fűzérhez. Továbbá két tapló gyűrű, amelyekhez gumiszalagot használtam alapnak és az egyik gyűrűn a gomba széleit körbe horgoltam. Illetve három tapló bross, ahol az első csak taplógombákból van, a másodikonál ötvöztem a taplógombákat és a csészegombákat, a harmadikon pedig szintén körbe horgoltam a fejeket. Az eltérő darabokat cérnával varrtam össze, és a brossok hátuljára fémtűket helyeztem, a maximális tartás érdekében.

A kollekció másik fő része a növesztés volt, ahol még nem volt tapasztalatom és gondos kutatás után megkezdtem a folyamatot. Itt különféle tartókba helyeztem el sterilizált szalmát, amelyekbe laskagomba csírával oltottam be és gondosan lezártam őket alufóliával. Valamint olyan próbálkozásaim is voltak, ahol szintén sterilizált vászonra szórtam rá a gomba csírákat, megvizsgálva hogyan viselkedik a vászon rostos anyaga a micéliummal. Az idő elteltével több sikeres laska képződmény is létrejött a kompozitokon, ezekből kettő szerencsésen, még az alapon keményre száradtak így ezeket felhasználva tudtam brossokat készíteni. Majd a kísérleti micélium növesztésekből egy nagyobb nyakláncot készítettem, ezeket előtte kiszáritottam és kisütöttem a sütőbe, hogy megállítsam a növekedést. Itt kezdtem jobban belegondolni, hogy az ékszerek ezen csoportja, nagyon könnyen lebomolhat. Mivel a laskagomba úgy, mint a csészegomba lágyabb húsos belsővel rendelkezik és nem olyan tartós, mint a taplógomba, ami a farostok miatt hosszabb ideig fennmarad. Így elvetettem azt, hogy különböző lakokkal vagy gyantával prezerváljam őket, és tovább indultam a természetes dolgok használatával. Így a brossoknál, fém tű helyett kifaragott fatövist illesztettem a laskagombákhoz, a nyakláncnál pedig zsinórra fűztem fel a kompozitokat.

Végül az ékszer kollekció utóéletéről. A sejtéseim szerint idővel a kollekció puhább húsu gomba darabjai elkezdtek a környezeti behatások miatt, bomlani és por állagúvá válni. Így útjuk végéhez érve kivettem őket a fűbe, valamint a micélium kompozitok közül is kivettem párat, hogy megvizsgáljam az eltűnés sebességét és mértékét. A tapló ékszerek, a szerkezetük erőssége miatt egyben fennmaradtak. Vizuálisan feltűnő változás ugyan a rengeteg kis vájat, ami nagy valószínűséggel a muslicák aktivitásának a jele. A szememben ezek a változások nem feltétlen negatív jellegűek, a kompozíciókat a vájak nem bontják meg, inkább egy újonnan jött mélységet helyeznek az ékszerekbe. Ezeket a formai változást a jövőben is követni és dokumentálni fogom.